

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 21.6.2012 г.
COM(2012) 335 final

2012/0163 (COD)

Предложение за

РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

**за създаване на рамка за уредбата на финансовата отговорност, свързана с
арбитражните съдилища за уреждане на спорове между инвеститор и държава,
учредени по силата на международни споразумения, по които Европейският съюз
е страна**

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

1.1. Въведение

С Договора от Лисабон преките чуждестранни инвестиции попадат в рамките на общата търговска политика на Съюза и, следователно, в рамките на изключителната компетентност на Съюза. Една от основните характеристики на международните споразумения относно преките чуждестранни инвестиции (обикновено наричани споразумения за закрила на инвестициите) е възможността инвеститорът да предявява искове срещу държавата, когато счита, че тя е действала в противоречие със споразумението за закрила на инвестициите (по-долу „производство за уреждане на спорове между инвеститор и държава“). При подобни производства съответната държава понася разходи (такси за разглеждането на спора, възнаграждения на арбитри и адвокати) и при евентуално загубен спор от нея може да се иска заплащането на обезщетение.

Съюзът вече е страна по едно споразумение, в което има възможност за производство за уреждане на спорове между инвеститор и държава (Договора за енергийната харта¹) и ще се стреми да договори такива разпоредби в още няколко споразумения, преговорите по които текат в момента или предстоят. Следователно е необходимо да се обмисли как следва да се уредят финансовите последици от такива спорове. Целта на настоящия регламент е да създаде рамка за управлението на тези последици.

Основният принцип, около който е организиран регламентът, е, че финансовата отговорност, произтичаща от производства за уреждане на спорове между инвеститор и държава следва да се поеме от този, от страна на когото е третирането — предмет на спора. Това означава, че когато съответното третиране е от страна на институция, орган или агенция на Съюза, финансовата отговорност следва да се поеме от институциите на Съюза. Когато съответното третиране е от страна на държава членка, финансовата отговорност следва да се поеме от тази държава членка. Финансовата отговорност следва да се поеме от Съюза, само когато действията на държавата членка се изискват от правото на Съюза. Въвеждането на този основен принцип предполага също така необходимостта да се обмисли въпросът дали и при какви обстоятелства Съюзът или държавата членка, от страна на която е спорното третиране, следва да се яви като ответник, как да се структурира сътрудничеството между Комисията и държавата членка в отделните случаи, как да се подходи спрямо възможността за решаване на спора със спогодба и, на последно място, да се помисли за механизмите, чрез които да се гарантира действителното прилагане на разпределянето.

При тези допълнителни елементи трябва да се отчитат и останалите три принципа, на които почива настоящият регламент. Първият от тях е, че като цяло операцията по разпределянето на средствата трябва в крайна сметка да бъде с неутрално въздействие по отношение на бюджета на Съюза, като вследствие на нея Съюзът поема само онези разходи, които са причинени от действия на институциите на Съюза. Като втори принцип, действието на механизма трябва да бъде такова, че инвеститорът от трета

¹ ОВ L 380, 31.12.1994 г., стр. 1.

държава да не търпи неблагоприятни последици поради необходимостта финансовата отговорност да се урежда в рамките на Съюза. С други думи — в случай на несъгласие между Съюза и държавата членка на инвеститора от трета държава се изплащат установените с арбитражното решение суми, а въпросът относно вътрешното разпределение в рамките на Съюза се разрешава по-късно. Като трети принцип, механизмът трябва да зачита основните принципи, на които се подчинява външната дейност на Съюза, съгласно предвиденото в Договорите и съдебната практика на Съда на Европейския съюз, по-специално по отношение на единството на външното представителство и лоялното сътрудничество.

Следва да се отбележи, че Комисията предвиди необходимостта от настоящия регламент в съобщението си „Към цялостна европейска политика в областта на международните инвестиции“².

Предлаганият регламент беше изрично поискан от Европейския парламент в резолюцията му относно бъдещата политика на ЕС в областта на международните инвестиции (параграф 35 от Резолюция A7 0070/2011 г. от 22 април 2011 г.). Освен това в заключенията си относно цялостната европейска политика в областта на международните инвестиции от 25 октомври 2010 г. Съветът поиска от Комисията да проучи този въпрос. По-късно състоялите се обсъждания в Съвета, по-специално във връзка с приемането на съответните указания за водене на преговори за определени споразумения, които се договарят в момента, потвърдиха, че Съветът проявява голям интерес към инициативата.

1.2. Компетентност на Съюза за сключване на споразумения за закрила на инвестициите и международна отговорност на Съюза по такива споразумения

Комисията е на мнение, че Съюзът има изключителна компетентност за сключването на споразумения, обхващащи всички въпроси, отнасящи се до чуждестранните инвестиции, т.е. преки чуждестранни инвестиции и портфейлни инвестиции³. Изключителната компетентност по отношение на преките чуждестранни инвестиции е предвидена в член 207 от Договора за функционирането на Европейския съюз („ДФЕС“). Комисията е на мнение, че компетентността по отношение на портфейлните инвестиции произтича от член 63 от ДФЕС. В него е предвидено, че се забраняват всички ограничения върху движението на капитали между държавите — членки на Съюза, и трети държави. Член 3, параграф 2 от ДФЕС предвижда изключителна компетентност на Съюза винаги, когато уредбата, предвидена в едно международно споразумение, „може да засегне общите правила или да промени техния обхват“. Комисията е на мнение, че Съюзът трябва да има изключителна компетентност и по въпросите на портфейлните инвестиции, тъй като създаваните правила, които ще се отнасят имплицитно и до портфейлните инвестиции, могат да засегнат общите правила относно движението на капитали, определени в член 63 от Договора.

Освен това Комисията счита, че в компетентността на Съюза попадат всички стандарти, предвидени в текстове за закрила на инвестициите, с изключение на отнемането на собственост. Първо, Съдът на Европейския съюз последователно постановява, че в компетентността на Съюза в сферата на общата търговска политика

² COM(2010)343 окончателен, стр. 10.

³ Пак там, стр. 8.

попадат задължения, които се прилагат след въвеждането (т.е. след внасянето на дадена стока или след установяването на доставчик на услуги), дори когато държавите членки си запазват възможността за приемане на вътрешни правила⁴. Следователно вече е закрепено, че компетентността на Съюза в сферата на търговията със стоки не се ограничава с гранични мерки като мита и квоти за внос, а обхваща и въпроси след етапа на вноса, като предоставяне на национално третиране и третиране на най-облагодетелствана нация по отношение на данъци и други вътрешни закони и разпоредби⁵, или премахването на ненужните пречки пред търговията, породени от технически регламенти и стандарти⁶. По подобен начин налице е общо съгласие⁷, че компетентността на Съюза в сферата на „търговията с услуги“ не се ограничава до въпросите на достъпа до пазара, а включва и въпроси като националното третиране и третиране като най-облагодетелствана нация по отношение на международната правна уредба, както и някои задължения по отношение на администрирането на националната правна уредба и нейното съдържание. Съгласно тази логика компетентността на Съюза в сферата на преките чуждестранни инвестиции и движението на капитали трябва да обхваща и стандартите, които са приложими след установяването, включително националното третиране и третирането като най-облагодетелствана нация, справедливото и равноправно третиране и закрилата срещу отнемане на собственост без обезщетяване.

Следва да се отбележи също така, че в член 345 от ДФЕС е предвидено само, че Договорите не засягат разпоредбите в държавите членки, отнасящи се до режима на собственост върху имущество. Договорите, в които се предвижда закрила на инвестициите, не засягат режима на собственост върху имущество, а изискват отнемането на собственост да се подчинява на някои условия, включително, *inter alia*, изплащането на обезщетение. Поради това конкретната разпоредба на член 345 не е от

⁴ Становище 1/94 на Съда [1994] ECR I-5267; по-специално точка 29 и точки 32 и 33

„32) Според правителството на Нидерландия съвместното участие на Общността и на държавите членки в Споразумението за СТО е оправдано, тъй като държавите членки имат своя собствена компетентност във връзка с техническите пречки пред търговията, поради факултативния характер на някои директиви на Общността в тази сфера и поради това, че не е постигната пълна хармонизация в тази област, нито такава се предвижда.

33) Посоченият аргумент на може да бъде приет. Споразумението относно техническите пречки пред търговията, предназначението на чиито разпоредби е просто да гарантират, че техническите регламенти и стандарти и процедурите за оценка на съответствието с технически регламенти и стандарти не създават ненужни пречки пред международната търговия (вж. преамбюла и член 2, параграф 2 и член 5, параграф 1, алинея 2 от Споразумението), попада в рамките на общата търговска политика.“

⁵ Ср. член I:1 и член III от Общото споразумение за митата и търговията 1994 (ГАТТ 1994), и Становище 1/94, точка 34.

⁶ Ср. член 2.2 и член III от Споразумението на СТО относно техническите пречки пред търговията (ТПТ) и Становище 1/94, точки 31 — 33.

⁷ В своето Становище 1/2008 Съдът отхвърля твърдението на Испания, че компетентността на Общността по отношение на търговията с услуги съгласно член 133 от ДЕО се ограничава до услугите, предоставяни по режим 2 (т.е. трансгранични услуги). Съгласно постановеното от Съда след Договора от Ница член 133 от ДЕО обхваща и останалите три режима, предвидени в ГАТС, включително предоставянето на услуги чрез „търговско присъствие“ (режим 3). Вж. Становище 1/2008, точки 120 — 123. Освен това Становище 1/2008 не съдържа индикации, че, що се отнася до секторите, в които ЕО е имала изключителна компетентност, тя не е обхващала ангажиментите за национално третиране.

такъв характер, че да предполага, че Съветът няма компетентност относно правилата във връзка с отнемането на собственост, включени в споразумения, предвиждащи закрила на инвестициите. И на последно място, закрепено е, че компетентността за създаването и администрирането на разпоредби относно уреждането на спорове върви ръка за ръка с компетентността относно предмета на тези разпоредби⁸.

Оттук следва, че когато споразумението е споразумение, което се сключва единствено от Съюза, инвеститорът може да преследва по съответния ред единствено Съюза. Това е валидно дори и в случаите, когато третирането, което е оспорвано в производство за уреждане на спор между инвеститор и държава, не е от страна на Съюза, а от страна на държава членка. Ако и Съюзът, и държавите членки са страни по дадено споразумение и е необходимо решение кой съгласно международното право носи отговорност за дадено действие, Комисията счита, че това решение трябва да се вземе не от приелия акта, а въз основа на компетентността за предмета на международноправните норми, съгласно Договора. От тази гледна точка няма значение фактът, че съгласно правилата на вътрешния пазар държавите членки имат компетентност, която допуска те да законодателстват в националната си сфера.

Тази логика се потвърждава в практиката на Съда на Европейския съюз. Така например в своето Становище 1/91 Съдът определя, че (подчертаването наше):

Определението на изрази „договарящите се страни“ се съдържа в член 2, буква в) от споразумението. Що се отнася до Общността и нейните държави членки, в зависимост от случая той обхваща Общността и държавите членки, Общността или държавите членки. Изводът коя от трите възможности трябва да бъде избрана се прави във всеки отделен случай от съответните разпоредби на споразумението и от съответните компетентности на Общността и на държавите членки, които произтичат от Договора за ЕИО и Договора за ЕОВС⁹.

В международен план Комисията по международно право призна възможността да се прилагат специални правила между една международна организация и нейните членове. Разработвайки проекта на разпоредбите относно отговорността на международните организации Комисията по международно право предвиди, че разработените от нея правила относно отговорността може да не са приложими или да подлежат на промяна при особени обстоятелства¹⁰.

Въпреки че поради изложените по-горе причини Съюзът поема по принцип международната отговорност за нарушаването на всички разпоредби, попадащи в негова компетентност, възможно е в рамките на правото на Съюза да се предвиди разпределянето на финансовата отговорност между Съюза и държавите членки. Както е изложено в точка 1.3 по-долу, Комисията счита, че би било целесъобразно всяка държава членка да понася финансовата отговорност за собствените си действия, освен ако тези действия се изискват от правото на Съюза.

⁸ Становище 1/91 на Съда [1991] ECR I-060709.

⁹ Становище 1/91, точка 33.

¹⁰ Вж. член 64 от документ A/CN.4/L.778 от 30 май 2011 г. и доклада на Комисията по международно право, шестдесет и първа сесия (A/64/10) стр. 173 —175.

Аналогично, въпреки че поради причините, посочени по-горе, Съюзът следва по принцип да се явява ответник по всеки спор, касаещ предполагаемо нарушение на разпоредба на международно споразумение, което е от изключителната компетентност на Съюза, дори ако нарушението е вследствие на действията на държава членка, възможно е — както изрично е предвидено в член 2, параграф 1 от ДФЕС — една държава членка да бъде оправомощена да се яви ответник при съответните обстоятелства, предвид възможността да бъдат поставени значителни изисквания (макар и временни) към бюджета и ресурсите на Съюза, ако Съюзът се явява ответник по всички дела. Това предполага, че вместо да се създават механизми по начин, който е отражение на едно строго прилагане на правилата относно компетентността, по-целесъобразно е да се предложат прагматични решения, които гарантират правната сигурност на инвеститора и осигуряват всички необходими механизми, с които да се гарантира гладко протичане на арбитража и в крайна сметка правилно разпределение на финансовата отговорност. Както е обяснено в точка 1.4 по-долу, Комисията счита, че на държавите членки следва да се разреши да се явяват като ответници, за да защитят своите действия, освен при определени обстоятелства, когато интересите на Съюза налагат друго решение. Успоредно с това трябва да се гарантира спазване на принципа за единството на външното представителство.

1.3. Разпределение на финансовата отговорност

Както е посочено по-горе производствата за уреждане на спорове между инвеститор и държава пораждат разходи за участващите в тях страни и като такси, и като изплащане на суми, установени с влязло в сила арбитражно решение. Важно е въпросът относно воденето и управляването на арбитражния иск от инвеститор към държава да бъде отделен от въпроса за разпределението на финансовата отговорност. Това е необходимо, за да се гарантира справедливо разпределение на разходите, така че бюджетът на ЕС — а следователно и бюджетите на държавите членки, които нямат отношение към въпросния иск — да не бъде обременяван с разходи във връзка с третиране от страна на една държава членка. Поради това и без оглед на факта дали като ответник по един иск се явява Съюзът или държава членка финансовата отговорност за всички разходи трябва да следва произхода на третирането, във връзка с което инвеститорът предявява иск. Поради това, ако третирането, което даден инвеститор атакува, произхожда изключително от държава членка, съответната държава членка следва да понесе разходите, произтичащи от уреждането на спора. Аналогично, когато третирането, във връзка с което инвеститорът предявява иск, произхожда от институциите на Съюза (включително когато съответната мярка е била приета от държава членка по изискване на правото на Съюза), финансовата отговорност следва да се понесе от Съюза. По същия начин решението дали спорът да се разреши със спогодба и отговорността за изплащане на сумите, договорени в спогодбата, трябва в общия случай да следва произхода на третирането.

Въпреки че разпределението на финансовата отговорност между Съюза и държава членка може да доведе до сложни съображения, инвеститорът, предявяващ иска, следва да не бъде засегнат неблагоприятно от евентуалните несъгласия между Съюза и държавата членка. Поради това следва да се предвидят разпоредби, с които да се гарантира, че всички суми, установени с влязло в сила арбитражно решение, или по силата на спогодба, се изплащат бързо на инвеститора, независимо от решенията относно разпределението на финансовата отговорност. В допълнение и с цел да се избегне ненужно отпускане на средства от бюджета на Съюза следва да съществуват разпоредби за периодични плащания към бюджета на Съюза, от които да се покриват

разноските за арбитъра, както и разпоредби за бързото възстановяване на средствата в бюджета на Съюза от страна на съответната държава членка.

1.4. Роли на Съюза и на държавите членки по отношение на воденето на споровете

В предложението се прави разлика между три различни ситуации, що се отнася до разпределението на ролите между Съюз и държавите членки по отношение на воденето на споровете в рамките на споразумения, по които Съюзът е страна.

При първата ситуация Съюзът се явява ответник, когато третирането, за което се твърди, че е в противоречие със споразумението, е третиране от страна на една или няколко институции на Съюза. В такива случаи Съюзът приема пълната финансова отговорност.

При втората ситуация държавата членка се явява ответник, когато въпросното третиране е от страна на държавата членка. Държавата членка приема пълната финансова отговорност в такива случаи. При тази ситуация държавата членка е длъжна да информира Комисията за развитието по случая и да допуска Комисията да ѝ дава указания по конкретни въпроси¹¹.

При третата ситуация, Съюзът се явява като ответник по отношение на третиране от страна на държава членка. До такава ситуация се стига, когато държавата членка е избрала да не бъде ответник. Такава ситуация може да възникне и когато Комисията реши, че към случая имат отношение въпроси на правото на Съюза, които са от такъв характер, че е възможно изцяло или отчасти финансовата отговорност да се носи от Съюза. Тази ситуация се прилага и когато Комисията счита, че е необходима позиция на Съюза с цел да се гарантира единството на външното представителство, защото е вероятно подобни искове да бъдат предявявани в спорове с други държави членки или защото спорът повдига спорни правни въпроси, за които е вероятно да възникват и при други спорове. Съюзът се представлява от Комисията в съответствие с ролята ѝ във външното представителство, предвидена в член 17 от Договора за Европейския съюз.

За Комисията е напълно ясно, че когато Съюзът се явява ответник по третиране от страна на държава членка, ще бъде необходимо да се гарантира интензивно сътрудничество със съответната държава членка. То предполага тясно сътрудничество в подготовката на защитата, от началото до края на производството. Така например ще бъде необходимо да се предоставят документи, а в състава на делегацията на Съюза да влязат представители на държавата членка. Ако бъдат предвидени обаче конкретни роли за представителите в арбитражните заседания или бъде допуснато подготвянето на отделни досиета, това ще доведе до една прекалено скована система, което може да стане причина за трудности при осигуряване на единството на външното представителство на Съюза. Поради това въпреки желанието на Комисията да гарантира тясно и резултатно сътрудничество настоящият регламент следва да не навлиза в подробности относно тези елементи и следва да посочва само принципа на тясното сътрудничество между Съюза и държавите членки.

¹¹ Съгласно предвиденото в член 13 от Регламента на Европейския парламент и на Съвета за установяване на преходни разпоредби за двустранните инвестиционни споразумения между държавите членки и трети държави [2010/197 COD].

При подготовката на настоящото предложение в рамките на неформални консултации Комисията разгледа няколко алтернативи. Една от тях беше механизъм, при който Съюзът и съответната държава членка са пасивни другари в производството. По мнението на Комисията обаче подобен механизъм не е подходящ за производства за уреждане на спорове между инвеститор и държава. На първо място, при него не се предвижда адекватен механизъм за разпределение на финансовата отговорност между съответната държава членка и Съюза. Ако една държава членка, която е изплатила установена с арбитражно решение сума, впоследствие трябва да си възстанови средствата, като сама определя кои са необходимите съгласно правото на Съюза елементи, няма да се постигне нито последователност, нито ефективност по отношение на бюджетните процедури, нито ще се признае ролята на Комисията в прилагане на законодателството на Съюза. На второ място, това би могло да доведе до непоследователност в защитата на иска, като всеки от пасивните другари представя противоречащи си или разминаващи се аргументи. Това би противоречало на принципа за единство на външното представителство, установен от Съда на Европейския съюз. На трето място, то би могло да доведе до това арбитражният съд да трябва да се произнесе по разделението на компетентностите между Съюза и държавите членки, когато двата пасивни другаря му представят разминаващи се позиции по този въпрос, което е сценарий, при който трета страна дава становище по изцяло вътрешен за ЕС въпрос, което трябва да се избягва. На последно място, при сценарий, при който ответникът успешно защитава иска си и разноските се присъждат на ищеца, малко вероятно е арбитражният съд да допусне и Съюзът, и съответната държава членка да си възстановят разходите. Не е приемливо потенциалните разходи, които ще бъдат възстановени на Съюза, да бъдат намалени, за да се покрият разходите, направени от държавата членка, която е била пасивен другар в производството (или обратното). В резултат на това възстановяването на средствата, заделени от Съюза, няма да бъде пълно и следователно няма да може да се гарантира, че операцията е с неутрално въздействие спрямо бюджета на Съюза.

1.5. Признаване и изпълнение на арбитражни решения срещу Съюза

Необходимо е също така да се определят правила, които да се използват в ситуации, при които отговорността се търси от ЕС. Тъй като ЕС е или ще бъде страна по такива споразумения, той ще има международното задължение да приеме изплащането на сумите, установени с арбитражно решение. Европейският съюз следва да изпълни това задължение.

Производства за уреждане на спорове между инвеститор и държава са на основата на арбитраж, а в повечето държави, в т.ч. и в държавите — членки на Европейския съюз, признаването и изпълнението на арбитражни решения, с които се установяват суми, е на основание съответното законодателство, уреждащо арбитража. То от своя страна често следва или Ню Йоркската конвенция от 10 юни 1958 г. за признаване и изпълнение на чуждестранни арбитражни решения или Закона образец на Комисията на ООН по международно търговско право (UNCITRAL) относно международния търговски арбитраж (изменен през 2006 г.).¹² В Конвенцията за уреждане на инвестиционни спорове между държави и граждани на други държави (Конвенцията на МЦУИС) е предвиден специален форум за уреждането на инвестиционни спорове. В член 54, параграф 1 от нея е предвидено, че:

¹² Двата инструмента са подобни в много отношения.

Всяка договаряща се страна признава решенията, постановени по реда на настоящата Конвенция, за правно обвързващи и изпълнява финансовите задължения, които тези решения налагат, на своята територия по същия начин както влезлите в сила решения на съдилищата в тази държава. Ако дадена договаряща се страна има федеративно устройство, тя може да изпълнява тези решения във или чрез федералните си съдилища и може да предвиди тези съдилища да третираят решението както влезлите в сила решения на съдилищата от федералните области на държавата.

Правилата, които се прилагат за признаването и изпълнението на решения по инвестиционен арбитраж са определените в Конвенцията на МЦУИС, когато въпросният арбитраж е по реда на Конвенцията на МЦУИС, а в противен случай — разработените в Ню Йоркската конвенция и в националното законодателство относно арбитража. Доколкото е известно на Комисията, само в Обединеното кралство и Ирландия в националното законодателство съществуват специални разпоредби относно начина, по който да се подхожда към решения по реда на Конвенцията на МЦУИС¹³.

Тези правила се прилагат, както е необходимо, към арбитража по споразумения на Съюза. Въпреки че няма документирані случаи Съюзът или негови държави членки да са отказали да зачетат решение, ако даден инвеститор счете, че е необходимо да търси признаване или изпълнение на решение, той ще трябва да търси признаване или изпълнение чрез съдилищата на държавите членки. Ако се търси изпълнение на решение, постановено срещу Съюза, се прилага член 1 от Протокол № 7 относно привилегиите и имунитетите на Европейския съюз.

Собствеността и имуществата на Съюза не могат да бъдат подлагани на каквито и да било административни или правни ограничения без разрешение на Съда.

Това означава, че може да се наложи инвеститорът да сезира Съда на Европейския съюз, ако се търси изпълнение срещу активи на Съюза. Комисията счита, че в такива ситуации Съдът би приложил стандартния подход относно суверенния имунитет, в резултат на което ситуацията в Съюза би била съпоставима със ситуацията в други държави, включително държавите — членки на Съюза, когато се намесва международният принцип за суверенния имунитет.

2. РЕЗУЛТАТИ ОТ КОНСУЛТАЦИИТЕ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ОЦЕНКИ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

Предложението не е преминавало през оценка на въздействието. Това се дължи на факта, че сам по себе си регламентът не съдържа разпоредби относно производства за уреждане на спорове между инвеститори и държави, които от своя страна да могат да доведат до нуждата от започване на арбитражно производство или задължение за изплащане на компенсации. Доколкото е възможно да бъде анализирано потенциалното въздействие на подобни разпоредби, това ще бъде направено по отношение на въпросните споразумения. Независимо от това в точка 4 по-долу са дадени някои разяснения относно вероятното въздействие върху бюджета.

¹³ За Обединеното кралство вж. Закона за арбитража (международни спорове относно инвестиции) от 1966 г., а за Ирландия — Закона за арбитража от 1980 г. (част IV).

При подготовката на предложението Комисията проведе няколко срещи с представители на държавите членки и с Европейския парламент. Изразените на тях становища бяха внимателно отчетени в приложеното предложение.

3. ПРАВНИ ЕЛЕМЕНТИ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

3.1. Правно основание

Предложението е на основание член 207, параграф 2 от ДФЕС, в който се определя изключителната компетентност на Съюза по отношение на общата търговска политика, включително в областта на преките чуждестранни инвестиции.

3.2. Представяне на предложението

С предлагания регламент се определя рамката за разпределение на финансовата отговорност, която произтича от уреждането на спорове между инвеститори и държави в съответствие със споразумения, по които Съюзът е страна.

3.2.1. Глава I: Общи разпоредби

В тази глава се определя обхватът на предложения регламент и се дават определения на използваните понятия. Предложеният регламент се прилага при уреждане на спорове по инициатива на инвеститор от трета държава в рамките на споразумение, по което Съюзът е страна. Регламентът не се прилага за уреждане на спорове между държави по отношение на закрилата на инвестициите, тъй като при тях по принцип не се предвижда възможност за финансово обезщетение. Държава, която желае да получи обезщетение, трябва да получи вземанията си от своите инвеститори.

3.2.2. Глава II: Разпределение на финансовата отговорност

В тази глава се формулират положенията, въз основа на които се определя дали произтичащата от иск за уреждане на спор финансова отговорност се поема от Съюза, от държава членка или и двете.

Основният критерий за разпределянето на финансовата отговорност ще бъде източникът на третирането, срещу което инвеститорът предявява иск. Ако източникът на третирането е акт на Съюза, финансовата отговорност се поема от Съюза. Ако източникът на третирането е акт на държава членка, тогава финансовата отговорност ще бъде на държавата членка, освен ако третирането не се е изисквало съгласно законодателството на Съюза. Държавата членка обаче трябва да поеме финансовата отговорност за третиране, изисквано от законодателството на Съюза, в случаите, в които такова третиране е било необходимо, за да се коригира вече съществуващо нарушение на изисквания, предвидени в законодателството на Съюза.

В случаите, в които финансовата отговорност е на държавата членка, Комисията може да приеме решение за определяне на финансовата отговорност.

Независимо от тези критерии за разпределение, ако дадена държава членка избере да приеме финансовата отговорност по иск, по който ответник е Съюзът, или избере да бъде ответник по иска, финансовата отговорност се поема от държавата членка.

Ако дадена държава членка приеме произтичаща от иск финансова отговорност, държавата членка и Комисията могат да се договорят за това какъв ще бъде механизмът за покриване на разходите във връзка с арбитража, както и за плащане на установените с арбитражното решение суми. Комисията ще информира арбитражния съд и инвеститора за това, че държавата членка е приела да понесе финансовата отговорност.

3.2.3. Глава III: Водене на споровете

В тази глава са определени принципите, отнасящи се до производството за уреждане на спорове, които са свързани изцяло или частично с третиране от страна на Съюза или на държава членка.

В раздел 1 от тази глава се определя, че Съюзът се явява като ответник, когато спорът се отнася до третиране от страна на Съюза.

В раздел 2 се разглежда ситуацията, при която спорът се отнася, изцяло или отчасти, до третиране от страна на държава членка. Веднага след като установи, че в съответствие с разпоредбите на споразумение за закрила на инвестициите даден инвеститор е поискал започване на консултации, Комисията следва да уведоми съответната държава членка. Държавата членка може да участва в консултациите, като предоставя на Комисията цялата информация по въпроса.

Веднага след като Комисията или държавата членка получи от инвеститор уведомление за арбитраж в съответствие с разпоредбите на споразумение за закрила на инвестициите, те следва да се уведомят взаимно. Държавата членка може да се яви ответник по иска, освен в случаите, в които Комисията реши, че ответник трябва да е Съюзът или самата държава членка пожелае Съюзът да бъде ответник. Комисията може да приеме решение, с което за ответник се определя Съюзът, когато:

- а) има вероятност Съюзът да поеме поне част от финансовата отговорност по иска;
- б) спорът също така касае третиране от страна на Съюза;
- в) има вероятност подобни иски да бъдат предявени срещу третиране от страна на други държави членки; или
- г) има вероятност във връзка с иска да възникнат спорни правни въпроси.

Когато Съюзът се явява ответник, съответната държава членка следва да оказва на Комисията необходимото съдействие, като тя може да включи свои представители в състава на делегацията на Съюза за арбитражното производство. Комисията информира подробно държавата членка за всички важни стъпки в хода на производството, сътрудничи ѝ активно и провежда редовни консултации с нея.

Когато държавата членка се явява ответник, тя трябва да предостави на Комисията всички свързани с производството документи и следва да разреши на Комисията да включи свои представители в състава на представляващата държавата членка делегация за арбитражното производство. Държавата членка информира подробно Комисията за всички важни стъпки в хода на производството, като от държавата членка може да бъде поискано да заеме определена позиция в своята защита спрямо предявения иск, когато е налице интерес на Съюза.

3.2.4. Глава IV: Спогодба

Ако Комисията счита, че интересите на Съюза ще бъдат най-добре защитени, ако искът, предявен срещу третиране от страна изключително на Съюза, се реши със спогодба, тя може да приеме решение за уреждане на спора със спогодба. Това решение следва да бъде прието в съответствие с процедурата по разглеждане, установена в Регламент (ЕС) № 182/2011¹⁴.

Ако Комисията счита, че интересите на Съюза ще бъдат най-добре защитени, ако искът, предявен срещу третиране от страна на държава членка или едновременно от страна на държава членка и от страна на Съюза, се реши със спогодба, Комисията провежда консултации със съответната държава членка. Ако държавата членка се съгласи спорът да бъде решен със спогодба, тя се стреми да постигне договореност с Комисията относно необходимото за договарянето и изпълнението на спогодбата. Комисията може да реши спора със спогодба, дори когато държавата членка не е съгласна на това, ако Комисията счита, че е налице висш интерес на Съюза. Условието на спогодбата се договарят в съответствие с процедурата по разглеждане

Когато искът се отнася изключително до третиране от страна на държава членка, държавата членка може да реши спора със спогодба, при условие че:

- а) държавата членка поеме финансовата отговорност, произтичаща от решаването на спора със спогодба;
- б) спогодбата се прилага единствено по отношение на тази държава членка;
- в) условията, при които спорът се решава със спогодба, са съвместими с правото на Съюза; и
- г) не са налице висши интереси на Съюза.

Държавите членки провеждат консултации с Комисията, а тя в срок от 90 дни взема решение дали са изпълнени всички условия, посочени по-горе.

3.2.5. Глава V: Изплащане на суми, определени с арбитражно решение или спогодба

Когато съответната държава членка се явява ответник, тя носи отговорност за плащането на сумите по спора, установени с влязло в сила арбитражно решение или в рамките на спогодба.

Когато ответник се явява Съюзът, той заплаща на инвеститора присъдените суми в съответствие с правилата, определени в съответното споразумение, освен ако някоя държава членка е приела финансовата отговорност по спора. Когато се постигне спогодба, Комисията заплаща сумата, за която са се спогодили страните, в съответствие с правилата, посочени в спогодбата.

¹⁴ Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 г. за установяване на общите правила и принципи относно реда и условията за контрол от страна на държавите членки върху упражняването на изпълнителните правомощия от страна на Комисията (ОВ L 55, 28.2.2011 г., стр. 13).

Ако Комисията счита, че присъдената сума или сумата, за която е постигната спогодба, следва да бъде заплатена изцяло или отчасти от държава членка, която не е приела финансовата отговорност, тя провежда консултации със съответната държава членка. Ако Комисията и държавата членка не могат да постигнат съгласие по въпроса, Комисията приема решение, с което определя сумата, която трябва да заплати държавата членка. Държавата членка в тримесечен срок от датата на решението компенсира бюджета на Съюза, като заплаща и лихвите. Ако държавата членка не е съгласна с определената ѝ от Комисията част от финансовата отговорност, тя прави възражение. Ако Комисията не е съгласна с възражението на държавата членка, тя приема решение, с което изисква от държавата членка да обезщети бюджета на Съюза, като заплати и лихвите. Държавата членка може да се възползва от член 263 от Договора за функционирането на Европейския съюз, за да поиска отмяна на въпросното решение. След тази стъпка въпросът се решава от Съда на Европейския съюз в съответствие с настоящия регламент. Тази процедура следва да не включва елементи за контрол на решението на Комисията от страна на държавите членки. Това решение се отнася само до една държава членка и по отношение на него прилагането от страна на Комисията на стандартите, определени от регламента, следва да не подлежи на политически контрол от държавите членки. От основно значение за правилното функциониране на регламента е критериите да се прилагат стриктно и обективно. Ако съответната държава членка поиска от Съда на Европейския съюз да отмени решението на Комисията, следва да се даде възможност на другите държави членки, които са заинтересовани от тълкуването му, да встъпят в производството.

Когато ответник е Съюзът, разносните за арбитража се заплащат от Съюза или държавата членка в съответствие с начина, по който е разпределена финансовата отговорност по спора. Комисията може да приеме решение, с което изисква от държавата членка, имаща отношение към иска, да направи финансови вноски в бюджета на Съюза за покриването на евентуалните периодични плащания или разноски за арбитража.

4. ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ БЮДЖЕТА

Поначало не е възможно да се даде точна информация за вероятните разходи при производствата за уреждане на споровете между инвеститори и държави. Те зависят от многобройни и различни фактори, между които обемът на капиталовите потоци, стабилността на инвестиционната среда и пр. Доколко Съюзът ще бъде изложен на такава отговорност зависи естествено и от броя на споразуменията, по които той е страна. В момента на представяне на предложението Съюзът е страна само по едно споразумение, в което има производство за уреждане на споровете между инвеститори и държави, въпреки че в момента се договарят и няколко други споразумения. Поради това е невъзможно да се дадат конкретни данни относно вероятните бюджетни последици при подготовката на регламент от такова естество, предназначен да има хоризонтално действие. Фактът, че е трудно да се направят точни оценки, не бива да се забравя, но въпреки това е възможно да се направи един по-точен анализ за всеки отделен случай в оценките на въздействието, които ще бъдат подготвени за конкретните споразумения, а и самите споразумения следва да преминат последваща оценка. За всички бъдещи споразумения, които ще бъдат сключени по реда на член 218 от Договора и които ще попаднат в приложното поле на настоящия регламент, следва да се подготвят финансови обосновки.

Необходимо е да се гарантира, че в общия бюджет на Съюза съществуват нужните елементи, с помощта на които да се покриват разходите, потенциално възникващи от споразумения с трети държави, включително производствата за уреждане на спорове между инвеститори и държави, които се прилагат с настоящия регламент. Участващите елементи са три. Първо, трябва да се уреди плащането на разходите на арбитражния съд и другите свързани с него разходи. На второ място, трябва да се уредят положенията, когато от Съюза се изисква да изплати обезщетение по влезли в сила арбитражни решения или по спогодби по отношение на действия на неговите институции. На трето място, когато Съюзът се явява ответник, но съответната държава членка в крайна сметка трябва да се счита за финансово отговорна, е необходимо Съюзът да направи нужните плащания и след това те да му бъдат възстановени от съответната държава членка. Необходимо е също така да се предвиди механизъм как държава членка, която е приела финансовата отговорност по един спор, да прави периодични плащания към бюджета на ЕС с цел да го обезщети за разходите по арбитража. Всички тези плащания и възстановявания се извършват по бюджетен ред 20 02 01 — Външнотърговски отношения, в това число достъп до пазарите на трети държави. Необходимите за това разпоредби са включени в предложението на Комисията за бюджета за 2013 г.¹⁵ под формата на добавка към бележките към горепосочения бюджетен ред, която гласи:

„Разрешаване на спорове между инвеститор и държава според установеното в международните споразумения

Следните разходи са в подкрепа на:

- Разходи за арбитраж, правни консултации и такси, плащани поради това, че Съюзът е страна по спорове, възникващи във връзка с изпълнението на международни споразумения, сключени съгласно член 207 от Договора за функционирането на Европейския съюз.
- Плащане на инвеститор на суми, определени с арбитражно решение или спогодба по смисъла на такива международни споразумения.“

¹⁵ Приет от Комисията на 25 май 2012 г. (COM(2012)300).

Предложение за

РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

за създаване на рамка за уредбата на финансовата отговорност, свързана с арбитражните съдилища за уреждане на спорове между инвеститор и държава, учредени по силата на международни споразумения, по които Европейският съюз е страна

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 207, параграф 2 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

в съответствие с обикновената законодателна процедура,

като имат предвид, че:

- (1) С влизането в сила на Договора от Лисабон Съюзът получи изключителна компетентност за сключване на международни споразумения за закрила на инвестициите. Съюзът вече е страна по Договора за енергийната харта¹, който предвижда закрила на инвестициите.
- (2) В споразуменията, в които се предвижда закрила на инвестициите, обикновено е включен механизъм за уреждане на споровете между инвеститорите и държавите, който позволява на инвеститорите от трети държави да предявяват иски срещу държавата, в която са направили инвестиции. При производствата за уреждане на спорове между инвеститор и държава може да се стигне до постановяване на арбитражно решение за изплащане на парично обезщетение. Освен това при всеки такъв случай неизбежно възникнат значителни разходи за провеждането на арбитража, както и разходи за защита.
- (3) В съответствие със съдебната практика на Съда на Европейския съюз², международната отговорност за третиране, към което се прилагат производства за уреждане на спорове, трябва да следва разделението на компетенциите между Европейския съюз и държавите членки. Като следствие от това Съюзът по принцип е отговорен за защитата на всички иски, предявени за нарушаване на правилата, предвидени в споразумение, което попада в обхвата на

¹ ОВ L 69, 9.3.1998 г., стр. 1.

² Становище 1/91 на Съда [1991] ECR I-60709.

изключителната компетентност на Съюза, независимо от това дали съответното третиране е от страна на Съюза или от страна на държава членка.

- (4) Когато Съюзът носи международна отговорност за третирането, в рамките на международното право от него се очаква да плати всички установени с арбитражно решение суми и да поеме разноските по спора. Установените с арбитражно решение суми обаче могат потенциално да произтичат както от третиране от страна на Съюза, така и от третиране от страна на държава членка. Поради това не би било справедливо установените с арбитражно решение суми и разноските за арбитража да се поемат от бюджета на Съюза, когато третирането е от страна на държава членка. Следователно е необходимо въз основа на критерии, определени в настоящия регламент, финансовата отговорност да бъде разпределена между Съюза и държавата членка, отговорна за третирането, като това бъде уредено в рамките на правото на Съюза и без да се засяга международната отговорност на Съюза.
- (5) В резолюцията си относно бъдещата политика на ЕС в областта на международните инвестиции³ Европейският парламент изрично призова за създаването на механизма, предвиден в настоящия регламент. Освен това в заключенията си относно цялостната европейска политика в областта на международните инвестиции от 25 октомври 2010 г. Съветът поиска от Комисията да проучи този въпрос.
- (6) Финансовата отговорност следва да се поеме от страната, отговорна за третирането, за което е установено несъответствие с разпоредбите на споразумението. Това означава, че Съюзът следва да поема финансовата отговорност, когато съответното третиране е от страна на институция, орган или агенция на Съюза. Съответната държава членка следва да поема финансовата отговорност, когато съответното третиране е от страна на държавата членка. Когато обаче държавата членка действа така, както се изисква от правото на Съюза, например като транспонира приета от Съюза директива, финансовата отговорност следва да се поеме от Съюза, доколкото съответното третиране се изисква от правото на Съюза. Регламентът трябва също така да предвиди възможността даден случай да се отнася както до третиране от страна на държава членка, така и до третиране, което се изисква от правото на Съюза. Регламентът обхваща всички действия, предприети от държавите членки и от Европейския съюз.
- (7) Когато даден спор се отнася изключително до третиране от страна на институциите, органите или агенциите на Съюза, винаги като ответник следва да се явява Съюзът, представляван от Комисията, така че в съответствие с посочените по-горе критерии той да поема потенциалната финансова отговорност, произтичаща от спора.
- (8) От друга страна, когато дадена държава членка поема потенциалната финансова отговорност, произтичаща от спор, по принцип е уместно да се допусне тази държава членка да се яви като ответник, за да може тя да защити начина, по който е третирила инвеститора. Това е предвидено в разпоредбите на настоящия

³

Параграф 35 от Резолюция А7 0070/2011 г. от 22 април 2011 г.

регламент. Значителното предимство в този случай е, че бюджетът на Съюза и ресурсите на Съюза няма да бъдат обременявани, дори и временно, с разноски по спора или евентуално със суми, установени с арбитражно решение срещу съответната държава членка.

- (9) Независимо от това държавите членки могат да предпочетат при този вид спорове Съюзът, представляван от Комисията, да се яви като ответник по съображения за техническа компетентност, например. Поради това държавите членки следва да имат възможност да откажат да се явят като ответник, без това да засяга тяхната финансова отговорност.
- (10) В някои случаи е от съществено значение при спорове относно третиране от страна на държава членка ответник да бъде Съюзът, с цел да се гарантира подобаваща защита на интересите на Съюза. Това може да бъде така, когато спорът касае и третиране от страна на Съюза, когато третирането от страна на дадена държава членка се изисква от правото на Съюза, когато има вероятност подобни искове да бъдат предявени срещу други държави членки или когато случаят касае спорни правни въпроси, чието разрешаване може да окаже въздействие върху евентуални бъдещи дела срещу други държави членки или срещу Съюза. Когато спорът отчасти се отнася до третиране от страна на Съюза или третиране, изисквано от правото на Съюза, Съюзът следва да са яви ответник по отношение на искове, предявени относно третиране от страна на държава членка, освен в случаите, когато предявените по такова третиране искове са незначителни от гледна точка на потенциалната финансова отговорност и възникналите правни въпроси.
- (11) Необходимо е да се предвиди възможност при посочените обстоятелства Съюзът да се яви като ответник, с цел да се гарантира, че ще бъдат взети под внимание неговите интереси, а по този начин и интересите на всички държави членки. Това намира израз в принципите за единство на външното представителство и задължението за сътрудничество, залегнали в член 4, параграф 3 от Договора за Европейския съюз и в съдебната практика на Съда на Европейския съюз⁴, които се прилагат независимо от съответната компетентност.
- (12) Целесъобразно е въз основа на уредбата, установена с настоящия регламент, Комисията да решава дали ответник следва да бъде Съюзът или дадената държава членка.
- (13) Необходимо е да се уредят някои практически аспекти относно воденето на арбитражни производства при спорове относно третиране от страна на държава членка. Независимо от това дали ответник по такива спорове е Съюзът или държавата членка, тази уредба следва да цели възможно най-доброто администриране на производството по спора, като същевременно се гарантира спазване на принципите на единство на външното представителство и задължението за сътрудничество, залегнали в член 4, параграф 3 от Договора за Европейския съюз и в съдебната практика на Съда на Европейския съюз⁵. Когато Съюзът се явява като ответник, уредбата трябва да предвижда много тясно сътрудничество, включително бързо уведомяване за всякакви процесуални

⁴

Становище 1/94 на Съда [1994] ECR I-5267; Комисията срещу Съвета (ФАО), [1996] ECR I-1469

⁵

Становище 1/94 на Съда [1994] ECR I-5267; Комисията срещу Съвета (ФАО), [1996] ECR I-1469

стъпки, предоставяне на документи, чести консултации и участие в състава на делегацията за производството.

- (14) Също така, когато държава членка се явява като ответник, е целесъобразно тя да информира Комисията за развитието по случая и Комисията да може, когато е уместно, да изисква от държавата членка ответник да заеме конкретна позиция по въпроси, които касаят интересите на Съюза.
- (15) Дадена държава членка може по всяко време да приеме да понесе финансовата отговорност, в случай че трябва да бъде изплатено обезщетение. В такъв случай държавата членка и Комисията могат да се договорят за периодично плащане на разноските и за плащане на евентуалните обезщетения. Приемането на финансовата отговорност не означава, че държавата членка счита предявления в рамките на спора иск за основателен. Комисията следва да може да приеме решение, с което изисква от държавата членка да осигури поемането на такива разходи. В случай че арбитражният съд присъди разноските на Съюза, Комисията следва да гарантира, че на съответната държава членка веднага се възстановяват направените авансови плащания за разноските.
- (16) В някои случаи може да бъде уместно да се постигне спогодба с цел избягване на скъпо струващ и ненужен арбитраж. Необходимо е да бъде определена процедура за постигането на спогодби. Тази процедура следва да позволи на Комисията, като действа в съответствие с процедурата по разглеждане, да реши спора със спогодба, когато това е в интерес на Съюза. Когато случаят касае третиране от страна на държава членка, е целесъобразно Комисията и съответната държава членка да работят в тясно сътрудничество и да провеждат редовни консултации помежду си. Държавата членка следва да има свободата по всяко време да реши спора със спогодба, при условие че приеме пълната финансова отговорност и при условие че спогодбата е в съответствие с правото на Съюза и не противоречи на интересите на Съюза.
- (17) Когато с арбитражно решение срещу Европейския съюз са установени суми, те следва незабавно да бъдат изплатени. Действията за плащането на установените с арбитражно решение суми следва да се предприемат от Комисията, освен в случаите, когато дадена държава членка вече е приела финансовата отговорност.
- (18) Комисията следва да провежда интензивни консултации със съответната държава членка с цел постигане на договореност относно разпределянето на финансовата отговорност. Когато Комисията определи, че отговорността е на дадена държава членка, но държавата членка не приема определеното от Комисията, Комисията следва да плати установените с арбитражно решение суми, като тя следва да приеме решение с адресат държавата членка, в което да изиска от нея да плати съответните суми в полза на бюджета на Европейския съюз, заедно със съответните лихви. Дължимата лихва следва да бъде определената в съответствие с [член 71, параграф 4 от Регламент (ЕО, Евратом) № 1605/2002 на Съвета от 25 юни 2002 г. относно Финансовия регламент, приложим за общия бюджет на Европейските общности, изменен⁶.]⁷ В случаите,

⁶ ОВ L 248, 16.9.2002 г., стр. 1.

в които дадена държава членка счита, че решението не отговаря на критериите, определени в настоящия регламент, тя може да се позове на член 263 от Договора.

- (19) Бюджетът на Съюза следва да покрива разходите, произтичащи от споразумения, сключени в съответствие с член 218 от Договора и предвиждащи производства за уреждане на спорове между инвеститор и държава. Когато съгласно настоящия регламент държави членки носят финансова отговорност, Съюзът следва да може да кумулира вноските на съответната държава членка преди да направи съответния разход или да направи съответния разход и съответната държава членка да му възстанови сумата след това. Използването и на двата механизма за бюджетно третиране следва да бъде възможно, в зависимост от това какво е практически осъществимо, по-специално с оглед на времето. И при двата механизма вноските на държавите членки или възстановените от тях суми следва да се третират като вътрешни целеви приходи на бюджета на Съюза. Бюджетните кредити, които възникват от тези вътрешни целеви приходи, следва не само да покриват съответните разходи, но и с тях да могат да се възстановяват други пера от бюджета на Съюза, от които са били осигурени първоначалните бюджетни кредити за извършване на съответното плащане съгласно втория механизъм.
- (20) За да се гарантират еднакви условия за прилагането на настоящия регламент, на Комисията следва да бъдат определени изпълнителни правомощия.
- (21) Изпълнителните правомощия, свързани с член 12, параграф 1, член 13, параграф 4 и член 14, параграф 3, следва да се упражняват в съответствие с Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 г. за установяване на общите правила и принципи относно реда и условията за контрол от страна на държавите членки върху упражняването на изпълнителните правомощия от страна на Комисията⁸.
- (22) За приемането на решения относно решаването на спорове със спогодба в съответствие с член 14, параграф 3 следва да се прилага процедурата по консултиране, при положение че тези решения ще окажат в най-лошия случай само временно въздействие върху бюджета на Съюза, тъй като от съответната държава членка ще се изисква да поеме всякаква произтичаща от спора финансова отговорност, а също и предвид подробните критерии относно приемливостта на такива спогодби, определени в настоящия регламент,

⁷

Позоваванията ще бъдат заменени с позовавания на Регламента на Европейския парламент и на Съвета относно финансовите правила, приложими за годишния бюджет на Съюза (2010/395(COD), след като той бъде приет.

⁸

ОВ L 55, 28.2.2011 г., стр. 13.

ПРИЕХА НАСТОЯЩИЯ РЕГЛАМЕНТ:

ГЛАВА I

Общи разпоредби

Член 1

Приложно поле

1. Настоящият регламент се прилага при производства за уреждане на спорове между инвеститор и държава, водени по силата на споразумение, по което Съюзът е страна, и които са започнали по инициатива на ищец от трета държава.
2. Комисията публикува с информационна цел в *Официален вестник на Европейския съюз* списък на споразуменията, попадащи в обхвата на настоящия регламент, и го поддържа актуален.

Член 2

Определения

За целите на настоящия регламент се прилагат следните определения:

- а) „споразумение“ означава международно споразумение, по което Съюзът е страна и което предвижда производство за уреждане на спорове между инвеститор и държава;
- б) „разноски за арбитража“ означава таксите и разходите на арбитражния съд и разходите за представителство, както и разноските, присъдени на ищеца от арбитражния съд;
- в) „спор“ означава иск, който е предявен срещу Съюза от ищец съгласно споразумение и който ще бъде решен от арбитражен съд;
- г) „производство за уреждане на спорове между инвеститор и държава“ означава предвиден в споразумение механизъм, чрез който ищецът може да предяви иск срещу Съюза;
- д) „държава членка“ означава една или няколко държави — членки на Европейския съюз;
- е) „съответната държава членка“ означава държавата членка, от страна на която е третирането, за което се твърди, че е в нарушение на разпоредбите на споразумението;
- ж) „финансова отговорност“ означава задължение да се заплати определена парична сума, установена с арбитражно решение или договорена в рамките на спогодба, която включва и разноските за арбитража;

- з) „спогодба“ означава всяко споразумение между Съюза или държава членка — или и Съюза, и държава членка — от една страна, и ищеца, от друга, при което ищецът приема да не предявява исковете си в замяна на изплащането на парична сума, включително когато спогодбата е възпроизведена в арбитражно решение;
- и) „арбитражен съд“ означава всяко лице или образувание, определено по силата на споразумение да решава спорове между инвеститор и държава;
- й) „ищец“ означава всяко физическо или юридическо лице, което съгласно споразумение може да предяви иск за уреждане на спор между инвеститор и държава или всяко физическо или юридическо лице, на което законно е преотстъпено правото на иск на ищеца във връзка със споразумението.

ГЛАВА II

Разпределяне на финансовата отговорност

Член 3

Критерии за разпределяне

1. Финансовата отговорност, произтичаща от спор в рамките на дадено споразумение, се разпределя съгласно следните критерии:
 - а) Съюзът поема финансовата отговорност, произтичаща от третиране от страна на институциите, органите или агенциите на Съюза;
 - б) съответната държава членка поема финансовата отговорност, произтичаща от третиране от страна на тази държава членка, с изключение на случаите, в които правото на Съюза е изисквало такова третиране.

Независимо от разпоредбите на първа алинея, буква б), когато съответната държава членка е длъжна да действа съгласно правото на Съюза, за да отстрани несъответствие с правото на Съюза на предходен законодателен акт, същата държава членка поема финансовата отговорност, освен в случаите, когато приемането на предходния законодателен акт е било задължение съгласно правото на Съюза.
2. Когато това е предвидено в настоящия регламент, Комисията приема решение, с което определя финансовата отговорност на съответната държава членка в съответствие с критериите, определени в параграф 1.
3. Независимо от разпоредбите на параграф 1 съответната държава членка поема финансовата отговорност, когато:
 - а) съответната държава членка е приела потенциалната финансова отговорност в съответствие с член 11;
 - б) съответната държава членка се явява ответник съгласно член 8; или

- в) съответната държава членка се спогодява съгласно член 12.

ГЛАВА III

Разглеждане на спорове

Раздел 1

Разглеждане на спорове относно третиране от страна на Съюза

Член 4

Третиране от страна на Съюза

Съюзът се явява ответник в случаите, в които спорът се отнася до третиране от страна на институциите, органите или агенциите на Съюза.

Раздел 2

Разглеждане на спорове при третиране от страна на държава членка

Член 5

Третиране от страна на държава членка

Разпоредбите на настоящия раздел се прилагат по отношение на спорове, които изцяло или отчасти се отнасят до третиране от страна на държава членка.

Член 6

Консултации

1. Веднага след като получи от ищеца искане за консултации в съответствие с разпоредбите на дадено споразумение, Комисията уведомява съответната държава членка. Държава членка, която е узнала за съществуването на искане за консултации или е получила такова искане, незабавно информира Комисията за това.
2. В състава на делегацията на Съюза за консултациите влизат представители на съответната държава членка.
3. Съответната държава членка незабавно предоставя на Комисията цялата информация, която може да има отношение към случая.

Член 7

Започване на арбитражно производство

Веднага след като получи уведомление от ищеца, с което той заявява намерението си да започне арбитражно производство в съответствие с разпоредбите на дадено споразумение, Комисията уведомява съответната държава членка.

Държава членка, която получи уведомление, с което ищецът заявява намерението си да започне арбитражно производство, незабавно уведомява Комисията за това.

Член 8

Статут на ответник

1. При условие че споразумението предвижда такава възможност, съответната държава членка се явява ответник, с изключение на случаите, когато възникне която и да е от следните ситуации:

- а) Комисията е взела решение съгласно параграф 2; или
- б) държавата членка не е потвърдила писмено пред Комисията намерението си да се яви като ответник в срок от 30 дни от получаването на уведомлението, посочено в член 7.

Ако възникне някоя от посочените в букви а) и б) ситуации, като ответник се явява Съюзът.

2. В срок от 30 дни от получаване на уведомлението, посочено в член 7, Комисията може да реши като ответник да се яви Съюзът, когато са налице едно или няколко от следните обстоятелства:

- а) има вероятност в съответствие с критериите, предвидени в член 3, Съюзът да поеме поне част от потенциалната финансова отговорност, произтичаща от спора;
- б) спорът се отнася също и до третиране от страна на институциите, органите или агенциите на Съюза;
- в) има вероятност подобни искове да бъдат предявени по силата на същото споразумение срещу третиране от страна на други държави членки, като Комисията е в най-подходящата позиция да гарантира ефективна и последователна защита; или
- г) при спора се повдигат спорни правни въпроси във връзка с третиране от страна на Съюза или други държави членки, които могат да възникнат и при други спорове в рамките на същото или други споразумения на Съюза.

3. Веднага след получаване на уведомлението, посочено в член 7, Комисията и съответната държава членка започват консултации относно ръководенето на случая в съответствие с настоящия член. Комисията и съответната държава членка гарантират спазването на всички срокове, определени в споразумението.
4. Комисията информира останалите държави членки и Европейския парламент за всеки спор, по отношение на който е приложен настоящият член, и за начина на прилагането му.

Член 9

Водене на арбитражно производство от държава членка

1. В случаите, в които ответник е държава членка, тя:
 - а) предоставя на Комисията всички документи, свързани с производството;
 - б) информира Комисията за всички значими процесуални стъпки, провежда редовно консултации, като е длъжна да проведе консултации, ако такива бъдат изискани от Комисията; и
 - в) по искане на Комисията разрешава на нейни представители да участват в състава на делегацията, представляваща държавата членка.
2. Комисията може по всяко време да изиска от съответната държава членка да заеме конкретна позиция по отношение на всеки правен въпрос, повдигнат в хода на спора, или на всеки друг аспект, който представлява интерес за Съюза.
3. Когато дадено споразумение, или правилата, на които то се позовава, предвиждат възможност за отмяна, обжалване или контрол на правен въпрос, който е включен в арбитражно решение, Комисията може, когато счита, че последователността или правилното тълкуване на споразумението го налагат, да изиска от държавата членка да поиска отмяна, обжалване или контрол. При такива обстоятелства в състава на делегацията участват представители на Комисията, които могат да изразяват становището на Съюза по отношение на конкретния правен въпрос.

Член 10

Водене на арбитражно производство от Съюза

В случаите, в които Съюзът се явява ответник в съответствие с член 8 в хода на цялото арбитражно производство се прилагат следните разпоредби:

- а) Комисията предприема всички необходими мерки за защита на съответното третиране;
- б) съответната държава членка оказва на Комисията необходимото съдействие във всеки един аспект;

- в) Комисията предоставя на държавата членка всички документи, отнасящи се до производството, с цел да осигури колкото е възможно по-ефективна защита; и
- г) Комисията и съответната държава членка подготвят защитата, като активно си сътрудничат с представителите на съответната държава членка, които имат право да влязат в състава на делегацията на Съюза за производството.

Член 11

Приемане на потенциалната финансова отговорност от съответната държава членка, когато ответник е Съюзът

Когато Съюзът се явява ответник съгласно член 8, съответната държава членка може по всяко време да приеме потенциалната финансова отговорност, произтичаща от арбитража. За тази цел съответната държава членка и Комисията могат да постигнат договорености, касаещи, *inter alia*, следните въпроси:

- а) механизми за периодично плащане на разноските за арбитража;
- б) механизми за изплащане на парични суми, присъдени на Съюза.

ГЛАВА IV

Спогодба

Член 12

Спогодба при спорове относно третиране от страна на Съюза

1. Ако Комисията счита, че спогодбата по спор относно третиране изключително от страна на Съюза, би била в интерес на Съюза, тя може да приеме решение за изпълнение в съответствие с процедурата по разглеждане, посочена в член 20, параграф 3, с което да одобри спогодбата.
2. Ако спогодбата потенциално включва действия, различни от изплащането на парична сума, се прилагат съответните процедури за такива действия.

Член 13

Спогодба при спорове относно третиране от страна на държава членка

1. В случаите, в които Съюзът е ответник по спор относно третиране, което е изцяло или отчасти от страна на държава членка, и Комисията счита, че решаването на спора със спогодба би било в интерес на Съюза, тя най-напред се консултира със съответната държава членка. Провеждането на такива консултации с Комисията може да стане и по инициатива на държавата членка.

2. Ако съответната държава членка се съгласи спорът да бъде решен със спогодба, тя се стреми да постигне договореност с Комисията, в която да определи необходимите за договарянето и изпълнението на спогодбата елементи.
3. В случай че държавата членка не се съгласи спорът да бъде решен със спогодба, Комисията може да реши спора със спогодба, когато това се налага поради висши интереси на Съюза.
4. Договорените за спогодбата условия се одобряват в съответствие с процедурата по разглеждане, посочена в член 20, параграф 3.

Член 14

Спогодба от страна на държава членка

1. Когато Съюзът е ответник по спор, който се отнася изключително до третиране от страна на държава членка, съответната държава членка може да реши спора със спогодба, когато:
 - а) съответната държава членка приеме финансовата отговорност, произтичаща от решаването на спора със спогодба;
 - б) спогодбата, с която се решава спорът, се прилага единствено по отношение на съответната държава членка;
 - в) условията на спогодбата са съвместими с правото на Съюза; и
 - г) по отношение на решаването на спора със спогодба не са налице висши интереси на Съюза.
2. Комисията и съответната държава членка могат да провеждат консултации, за да оценят намерението на държавата членка да реши спора със спогодба.
3. Съответната държава членка уведомява Комисията за проекта на условията на спогодбата. Условията на спогодбата се считат за приети от Комисията, освен ако Комисията не реши друго в съответствие с посочената в член 20, параграф 2 процедура по консултиране в срок от 90 дни след датата, на която е била уведомена за проекта на условията на спогодбата от държавата членка, на основание, че спогодбата не отговаря на всички условия, посочени в параграф 1.

ГЛАВА V

Изплащане на суми, установени с влезли в сила арбитражни решения или спогодби

Член 15

Приложно поле

Разпоредбите на настоящата глава се прилагат, когато ответник по спора е Съюзът.

Член 16

Процедура за изплащане на суми, установени с арбитражно решение или спогодба

1. Ищец, на когото в съответствие с дадено споразумение е била присъдена сума, установена с влязло в сила арбитражно решение, може да поиска от Комисията да плати сумата. Комисията изплаща установената с арбитражното решение сума в съответните срокове, определени в споразумението, освен в случаите, когато съответната държава членка е приела финансовата отговорност съгласно член 11, като в този случай държавата членка изплаща установената с арбитражното решение сума.
2. В случаите, когато спогодба, одобрена от Съюза в съответствие с член 12 или 13, не е възпроизведена в арбитражно решение, ищецът може да представи на Комисията искане за изплащане на сумата, за която е постигната спогодба. Комисията изплаща сумата, за която е постигната спогодба, в рамките на съответните срокове, определени в споразумението.

Член 17

Процедура, приложима в случаите, когато не е постигнато съгласие по отношение на финансовата отговорност

1. Когато в съответствие с член 8 Съюзът се явява ответник и Комисията счита, че сумата, установена с арбитражно решение или за които е постигната спогодба, следва да бъде изплатена, отчасти или изцяло, от съответната държава членка въз основа на критериите, посочени в член 3, параграф 1, се прилага процедурата, определена в параграфи 2 — 5.
2. Комисията и съответната държава членка започват незабавно консултации, за да постигнат съгласие относно финансовата отговорност на съответната държава членка и тази на Съюза, в зависимост от случая.
3. В срок от три месеца от получаването на искането за плащане на сумата, установена с влязло в сила арбитражно решение или за която е постигната спогодба, Комисията приема решение, чийто адресат е съответната държава

членка, в което определя сумата, която трябва да бъде платена от тази държава членка.

4. Освен в случаите, когато в срок от един месец съответната държава членка възрази срещу решението на Комисията, в рамките на три месеца след решението на Комисията съответната държава членка компенсира бюджета на Съюза за сумите, установени с арбитражно решение, или за които е постигната спогодба. Съответната държава членка дължи всички изискуеми лихви, като за тях се прилага ставката, валидна за другите дължими на бюджета на Съюза суми.
5. Ако съответната държава членка възрази, Комисията в срок от три месеца от получаване на възражението на държавата членка приема решение, с което изисква от съответната държава членка да възстанови платената от Комисията сума, заедно с лихвите по ставката, валидна за другите дължими по отношение на бюджета на Съюза суми, освен в случаите, когато Комисията е съгласна с възражението на държавата членка.

Член 18

Авансово плащане на разноските за арбитража

1. Комисията може да приеме решение, с което изисква от съответната държава членка да направи финансови вноски в бюджета на Съюза по отношение на разноските за арбитража, когато счита, че съгласно критериите, определени в член 3, държавата членка ще трябва да плати установената с арбитражното решение сума.
2. Доколкото арбитражният съд е присъдил на Съюза разноските за арбитража, а съответната държава членка е правила периодични плащания на разходи във връзка с арбитража, Комисията гарантира, че равностойността на сумите по тези плащания ще бъде преведена на държавата членка, направила авансовите плащания.

Член 19

Плащане от страна на държава членка

Сумите, които се възстановяват на държава членка, и сумите, които тя изплаща към бюджета на Съюза във връзка с плащането на сума, установена с арбитражно решение или за която е постигната спогодба, или за покриване на разноски се считат за вътрешни целеви приходи по смисъла на [член 18, параграф 4 от Регламент (ЕО, Евратом) № 1605/2002 на Съвета от 25 юни 2002 г. относно Финансовия регламент, приложим за общия бюджет на Европейските общности⁹]. Те могат да бъдат използвани за покриване на разходи, произтичащи от споразумения, сключени по силата на член 218 от Договора и предвиждащи производства за уреждане на спорове

⁹ Позоваванията ще бъдат заменени с позовавания на Регламента на Европейския парламент и на Съвета относно финансовите правила, приложими за годишния бюджет на Съюза (2010/395(COD)), след като той бъде приет.

между инвеститори и държави, или за възстановяване на бюджетни кредити, предоставени първоначално за покриване плащането на суми, установени с арбитражно решение или за които е постигната спогодба, или на разноски.

ГЛАВА VI

Заклучителни разпоредби

Член 20

1. Комисията се подпомага от [Комитета по инвестиционните споразумения, създаден с Регламент [2010/197 COD]. Посоченият комитет е комитет по смисъла на Регламент (ЕС) № 182/2011.
2. При позоваване на настоящия параграф се прилага член 4 от Регламент (ЕС) № 182/2011.
3. При позоваване на настоящия параграф се прилага член 5 от Регламент (ЕС) № 182/2011.

Член 21

Доклад и преразглеждане

1. Комисията редовно представя на Европейския парламент и на Съвета доклади относно прилагането на настоящия регламент. Първият доклад се представя не по-късно от три години след влизането в сила на настоящия регламент. Следващите доклади се представят на всеки три години след това.
2. Комисията може също така заедно с доклада, посочен в параграф 1, да представи предложение до Европейския парламент и Съвета за изменение на настоящия регламент въз основа на своите констатации.

Член 22

Настоящият регламент влиза в сила на двадесетия ден след деня на публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави членки.

Съставено в Брюксел на година.

За Европейския парламент
Председател

За Съвета
Председател